

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea” (4 pag.) 110 Lei pe an.
„Foaia Interes.” (4 pag.) 75 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foaie ptu popor.
Apa **JOIA**
Director Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.
Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

Dela „Banca Națională”

— Vești bune. —

Zilele trecute Guvernatorul „Băncii Naționale a României” a chemat la sine pe solii marilor gazete, și le-a arătat unele din punctele de program (plan de lucru) a „Băncii Naționale” în viitor. A arătat că:

1. „Banca Națională” prin politica ce a dus-o de un an de zile, a ajuns să statornicească prețul banului țării, al Leului, să nu tot scadă și iar să crească, încât omul să nu știe ce-o fi mâne de banul lui, — ceea ce e un mare câștig pentru țară și e liniștitor pentru toți câți invârt bani.

2. A făcut o mai dreaptă împărțire a creditelor (împrumuturilor) pe cari Băncile din țară le au la Banca Națională. (Și băncile sunt mult ajutate dacă pot căpăta banii dela Banca Națională, că-s ieftini, cu numai 6, 7%, pe an). Anume: a făcut pe Băncile mari din vechiul Regat să mai plătească o parte din prea marile lor împrumuturi, și cu atâta a putut da ajutoare mari băncilor din părțile alpine, îndeosebi din Ardeal și Banat. Acestea erau prea neluate în samă în trecut și acum li s'a făcut dreptate.

3. A luat în mână mișcarea de scădere a dobânzilor pe cari le iau băncile de pe datorații lor, — căci nu se mai poate îngădui așa o cămătărie. A dat de știre Băncilor cari au împrumuturi ieftine dela ea, că până la 1 Aprilie 1928 să-și scadă interesele (cametele) după împrumuturi, deocamdată la 18% (nu 24—28, 30—34 ca azi!), că de nu, nu le mai dă împrumutul său ieftin. — Ca urmare, Băncile vor fi silite a scădea și ele cametele prea mari ce le dau azi de ponenții lor (celor ce le duc banii spre cruțare și creștere). Azi dau băncile și 16—17% după banii depuși la ele, — pe viitor vor putea da cei mult 12, — că altfel nu le ies socoțile.

Dacă, pentru asta, deponenții își cer banii afară, — băncile să-i dea, că Banca Națională le dă ea toate acele sume scoase pentru asta, și le au încă mai ieftin decât dela deponenți. Cel ce-și va scoate banii pentru scăderea dobânzilor, va cerca aiurea, dar nici acolo nu i-se va da mai mult, — doar la băncuțe cari n'au ajuns a avea legături cu Banca Națională, și ca atari sunt de neîncredere.

Și la alte lucruri pentru ușurarea greului vieții economice din țară, se gândește conducerea Băncii Naționale.

Când esti afara.

și ceteșii ce se scrie despre România.

— Crezi că aici e un tad!.. —

Di Vopika fost Ministru al Americii la București la intrarea României în războiu și apoi în tot timpul războiului, — a venit săptămâna

trecută pe câteva zile iară la București. Li era dor să-i mai vadă. De a spus unui redactor al „Universului” „Cetiad pe-acolo prin America, telegramele alarmătoare ce se răs-pândesc de dușmanii d-voastre, eran cuprins de îngrijorare!

„De cum am intrat însă în țară mi-am dat seama de marea rău credință și vădita patimă care stă la temelia tuturor știrilor răs-pândite în străinătate.

„Se duce împotriva Dvoastre (a României) o luptă foarte dârză de ponegrire, mai ales în America. Se spun despre Dv. lucruri ce nici nu le puteți închipui!

„S'au speculat în forme nebănuite cele din urmă întâmplări studentești — cari, doară, și dacă nu sunt sfătuite de nimeni să se facă, dar ele fac tot așa parte din zbucnirile virtuții pe care o au studenții, de pretutîndenea, din Europa și dinafară de Europa!”

Cu alte cuvinte ministrul american le află firești, nu le dă cu bota 'n cap ca atâta „înțelepți” dela noi. Căci se fac și pe aiurea, — din aceeași pricină: din răutatea jidanului ori pe unde s'o afla el.

Di Vopika se miră numai, de ce guvernele românești nu iau măsuri să spuibcre îndată în străinătate atâtea minciuni ce se trimbiță de omenii răi, împotriva țării? — Va trebui să se facă și asta.

O măsură bună.

— Noul fel de a pedepsi. —

Se pregătește o schimbare în legea care pedepsește feluritele răutăți. Va fi cu mult mai bună ca legea penală (pedepsitoare) de azi. între altele în legea de azi, dacă ai făcut o răutate în stare de beție, și se ia ca împrejurare ușurătoare că — n'ai știut ce faci, erai în afară de tine. În noua lege starea de beție va îgreuna pedeapsa, tocmai fiindcă te-ai îmbătat și prin asta ai intrat pe poarta păcatului Foarte drept.

— Alta. În legea ungurească era deosebită pedeapsa pentru abateri politice (pentru ce ai scris în foaie sau ai vorbit în adunări sau altfel te-ai lovit de opreliștele legii, făcând politică). Pentru vină politică îți dădea „arest de stat”, adică te ducea într'o închisoare anume pentru vinovați politici, la Seghedin sau la Vaș. Acolo erai lipsit de libertate, stai închis, dar puteai ceti, scrie, îți puteai duce hrată din oraș, și erai numai între oameni cu greșeli politice, nu între hoți și tâlhari.

În România azi nu e încă așa. Te trimite la temnița ordinară și pentru osândă politică.

Noua legiuire introduce și la noi „arestul politic”, deosebit de cel ordinar. Ba dacă vina a fost mai mică, îți dă și numai arest în casa ta proprie. Un polițist te va păzi să nu ieși din curte afară atâtea și atâtea zile.

Luminoasa stea

pe care judecătorii o țineau înaintea ochilor când judecau, — a apus, sau se dă uitării?

Până acum în lumea împărțitorilor de dreptate, se spunea, cu multă înțelepciune:

— Decât un om nevinovat în temniță, mai bine zece criminali — liberi!

Pentru că e mai mic păcat în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, să lași liberi zece păcătoși, decât să bagi un om nevinovat — în temniță!

Despre studentul Șuvagău (de care scriem la alt loc), toate foile, chiar și ale guvernului, dau raport, că cu nici o măturie nu s'a putut dovedi vinovăția lui! Totuși Curtea Marțială dela Cluj l'a osândit la 3 luni închisoare.

S'a uitat oare azi de înțelepciunea de mai sus, care lucea ca o stea luminoasă și frumoasă, înaintea ochilor judecătorilor până azi?

„Memoriu Informativ”

cu privire asupra stărilor din România și Jidanii în România.

Sub acest nume „Legiunea Arhanghelul Mihsil” a tinerilor luptători dela „Căminul Cult. creștin” din Iași, a tipărit în 4 limbi (franceză, italiană, germană și română) o Scrisoare lămuritoare pe care a trimis-o în toate țările, — arătând care e adevărul curat asupra încordării dintre Români și Evrei în România. Scrisoarea e foarte luminoasă și arată dumnezeiasca dreptate a poporului român de a se apăra de încercările streinului de a-l supune sieși.

Cetiți-o în Nr. 2 din 1928 al revistei „Pământul Strămoșesc” (Iași, Căminul Cultural Creștin). E scris de dnii Corneliu Z. Codreanu, Ioan I. Moța, Ilie Gârneață, Corneliu Georgescu și Radu Mironovici.

Știri politice

Generalul Averescu în Italia și la Berlin.

Îndată după Anul-nou, generalul Averescu a plecat în Italia, unde a avut întrevederi cu însemnați bărbați politici italieni, — iar prin 10 Ian. a trecut din Italia în Germania, mergând la Berlin, de asemenea pentru atingeri politice cu bărbați însemnați de acolo.

Asupra scopului călătoriei, încă nu s'a vorbit și scris nimic, dar la toată întâmplarea e vorbă de înțelegeri însemnate cu bărbații politici din acele țări.

Ce ciudat se schimbă la față lucrurile în viața mare politică și a țării. Averescu zdrobitorul Germanilor la Mărăști-Mărășești, să se ivească în Berlin, unde-o fi întâl-

nind pe Generalii cari au mâncat bătaie dela el în Moldova... Și ai vor fi desbătând treburi economice-politice ce privesc pe cele 2 țări, ca și cum n'ar fi fost nici odată cumpliți dușmani față 'n față...

Din viața Partidelor.

Partidul Național-țărănesc își începe mișcările politice, cu ținta de a răsturna guvernul. Iată ține adunări pe județe: Tot județul să-și aibă adunarea sa, care să spună cel dintâi cuvânt și să și aleagă delegații (solii) la Adunările ținute și la Adunarea cea mare, de încheiere, care va avea loc la Aibabulia.

Șirul adunărilor județene s'a început cu cea dela Bozou, pusă pe Duminica trecută, 15 Ianuarie, în 16 la Focșani, și așa mai departe.

După adunările județene, urmează adunări pe ținuturi una mare a Moldovei, alta a Munteniei, alta a Banatului și de încheiere cea dela Aibabulia.

Din foala oficială a guvernului („Viitorul”) s'ar înțelege că guvernul nu prea are de gând să dea voie și adunărilor celor mari, — în cari vede vetre aprinse pentru tulburări în țară..

Rău ar face de le-ar opri. O adunare oprită samăna totdeauna mai multă nemulțumire în inimile mulțimei, decât una lăsată să și descarce „focul dela inimă”... după care mai curând urmează o linște binefăcătoare.

Urmările tulburărilor dela Oradea, Huedin, Cluj.

— Studenții osândiți, nedovediți; — alții sub judecată. —

— Asupra faptelor sunt dovediți strolni comuniști! —

Curtea Marțială (tribunalul militar) din Cluj, și-a început și ea munca de a „freca” pe studenți, ca să nu mai cuteze în viitor a și ridica un deget asupra unui jidan. Noi înțelegem să pedepsescă unde are dovezi, dar nu prea înțelegem ce vedem scris în ziarele din Cluj. Vezi „Patria” dela 11 Ian. despre procesul studentului Șuvagău, care a plecat la Oradea, ducând cu sine și o carte într'o geantă (teacă) de piele roșie. În Oradea nu știe unde l'a rămas geanta cu cartea. După tulburările dela Cluj, ci-veva a dus la portarul hotelului New York o geantă neagră, lăsându-l-o — până se întoarce el după ea. În geanta asta s'a aflat cartea studentului Șuvagău și ceva zdrențe din haine din Sinagogi. Hop, s'a a luat că studentul Șuvagău e care a dus geanta și care avea lucruri dela spargerea sinagogei. Studentul a spus: Nu știu cum a ajuns cartea mea perdată în O-

rade în geanta altuia! Portarul a spus: Nu domnul acesta mi-a adus geanta. Un bărbier a pus măturile că în vremea spargerilor din Cluj, dl Șavagău a stat tot timpul în barberia deale! — Nimic, nici o vorbă ori dovadă împotriva lui! Pe student l'a apărut foarte cu suflet de na advocat Dr. Elena Bratu (din Cluj), și dăni advocați: Calus Baroși și Stătescu!

Totăși cartea marșală l'a dictat 3 luni închisoare, — înăod ca dovadă faptul, că cartea dănsului s'a aflat în geanta aceea atre înă! — S'a înaintat recurs.

— După studentul Șavagău au fost judecați alți 3 înși, ne-studenți, ca făptași în acele tulburări: Iosef Blau (o fi ch'ar jidan) chelner, Toroczky Agoston, calfa de crotor, și Ion Ștefănescu, elev al Școlii de comerț, toți trei din Oradea. Blau a primit 5 luni închisoare, Toroczky 10 zile și I. Ștefănescu 20 de zile.

Pe 12 Ian. a fost pusă desbaterea altui rând de învinuși: Moldovan Găbor, Vincze Karoly, Traian Mureșan, Esek István, Szolus Istvan, Nicolae Bodea, Borza Ferencz, Geza Tégledi și Docai Andor (2 Români și 7 ungari), dovedii că au luat parte la spargerile de ferestri și sinagogi. Aproape toți sunt înscrși membri ai partidului comunist din Oradea! Nici un student între ei.

— Pe 13 Ian. erau puse desbaterele alor alți 5 comuniști (între ei 1 Român rătăcit).

— Pe 18 Ian. e la rând procesul studenților Diaconescu și Gherghel, cei atacați de hotelierul jidan Weisslovitz, care a dat cu pumnul (cuștu) în anul din elia ce și-a luat și el răspunsul la cap.

Procesele de pe 12 și 13 Ian. s'au amânat pe mai târziu.

Între apărarea celor doi studenți (la 18 Ian.) vor sări advocați de samă dintre cei ai apărării naționale creștine. Nu va lipsi nici în sufletea doamnă advocat Dr. Elena Bratu.

*

Mișcarea nu se stingel.

Inchiderea în temniși și lovirea cu pedepse (unele date așa pe temeri late din vânt!) a studenților pentru izbucnirea lor împotriva jidanilor, — nu sufocă nemulțumirea adăscă ce se dospăte în inimile mulțimii, față de acest neam primejdios și păcătos! Abia trecură tulburările dela Oradea și Cluj și alt semn de acest fel se dete la Piatra Neamț (în Moldova).

Acum după Anul nou a fost în acest oraș un bal măscat, dat de studenți sub președinția Prefectului, — așadar bal dat de tineri de ordine, în care și prefectul a avut deplină încredere.

În noaptea balului, cine, cine nu, nu se știe, s'a dus la cimitirul jidovesc, și cu unelte tari și grele, tot zdrob a făcut petrele dela capul alor vre-o 60 moromițe!

Urlă foile că — iară „studenții” sunt la mijloc! Dar nu e nici o dovadă.

Noi mai credem, că — strălăni răsfăcători studenților au făcut-o, tocmai pentru a arunca o nonă bănuțelă asupra lor. Sunt în curs cercetări care vom vedea ce vor descoperi.

Un lucru e vădit: Războiul între două neamuri, unul în el acasă, strămtorat de neamul strein vâgăbond, — e deschis. El se va opri numai când jidanii se vor pleca.

Dar cu mișcile dela

Cernăuți ce e?

În Octombrie 1926 elevii evrei din Cernăuți căzuți, și unii din cei necăzuți, la Bacău, — au dat năvală și au bătut pe profesorul universitar din Iași Diaconescu. A urmat împușcarea unui jidanaș pentru această atac asupra profesorului român. Tinerul răzbușător a fost chemat în judecată și procesul s'a desbătut de un an de zile acăși.

Dar tinerii jidani dați în judecată, pentru atacarea profesorului, lasați liberi, nici azi n'au fost judecați! Ba deputatul liberal Filderman, capul jidovimii Cernăuțese, a cerut zilele astea guvernului, să steargă acel proces, căci asta ar înălța mult pe jidanii cernăuțeni.

Ce-i asta? Românii judecați la o săptămână două, evreii criminali ca cel ce au atacat pe profesorul român fără nici o vină, — nu se judecă nici după ani de zile?

Parlamentul

se va deschide în 25 Ianuarie. Guvernul se vede că nici prin gând n'are să plece, — căci vestește că va da de lucru Adunării Deputaților să desbată următoarele legi de cari țara are nevoie grabnică:

Legea Cultelor (a feluritelor biserici și credințe din țară și a legăturilor dintre ele);

Standardizarea cerealelor (o lege privind cerealele, bucatele și învârtirea lor în negoț);

Legea Izlazarilor comunale;

Legea învațământului secundar (a Liceelor și Școlilor Medii);

Legea pentru Unificarea Codului penal (pentru a avea peste toată țara numai o lege a pedepselor, nu ca azi de 4 feluri);

Legea Justiției militare (a judecătorilor militare);

Și altele.

Desbaterea atâtor legi, și câte mai pot fi aduse înainte, cere vreme. Oare le va găta până în primăvară, pe când partidele de împotrivire îi prorocesc guvernului plecarea? Se va vedea.

Să le fi van't mîntea?

— Bine ar fi. Dar — nu credem încă. —

Un ziar din București scrie că, strămtorat de revoite tuturor foilor și de interpelarea pe care a făcut-o în Adunarea Deputaților (năinte de sărbători) dl Iuliu Maniu, în pricina strigătoare la cer a Românilor din Maramurăș despozați de Groedel cu ajutorul.. Românilor și a Justiției românești, — s'ar fi hotărât a opri dăcerea în deplinire a împărțirii acelor moșii (cari ar fi să se strecoare toate în buzunarele fără fund ale Evreilor!), — înădu se după o pildă de acest fel, când cu exproprierea pădurilor din Basarabia.

De-ar da D-zeu să fie așa. Dar tare ne e teamă că va fi numai o făgăduință, care va fi repede înlăturată la întrevierirea lui Groedel și a proptelilor lui, cărora le ar scăpa din mână o pradă de 3 miliarde (trei mii de milioane!).

Vom vedea.

Din Basarabia.

Se ne trimit cumetrii de peste Nistru?

În comuna Vadul-lui-Vodă (ce aume frumos și neaș românesc!) de pe malul Nistrului, s'a aflat de doctori, că s'a încuibat boala grea a tifosului „exantematic” (boala grozavă, răspândită prin păduchi cari au fost pe un astfel de bolnav), și se lățește, cum e firea ei.

De unde au ajuns țărăni din Vadul-lui-Vodă la acest tifos ucigaș? S'au făcut cercetări și s'a aflat, că ei au primit pe mulți fugiți din Ucraina, din Rusia vecină, cari mereu se strecoară peste Nistru dincoace, fugând de „binele” din Rusia, — sau, dacă-s ovrei, venind la speculat de tot felul. Oamenii mișoi nu iau parul la ei când îi văd goi și fripți de frig, ci-i adăpostesc pe-o zi, pe-o noapte. Aceia le lasă, drept plată, 2—3 păduchi de pe ei, — și iaca răsplata primirii: e plin satul de tifos exantematic.

S'au trimis echipe (cete) de sanitari pentru a deparazita (a despăduchia) comuna, a o da curată și apoi a-i pune pază bună față de fericitorii oaspeți, cu perciuni și fără perciuni, din Rusia.

*

Pentru mari sărbări se pregătește Basarabia.

În primăvară, la 29 Aprilie, (după Paști) se împlinesc 10 ani, decând s'a hotărât de Statul Țării Basarabiei, unirea (înpreunarea) acesteia cu patria-mamă, cu România, din trupul căreia fusese ruptă de volnicia rusească.

Pentru această dată fruntașii Basarabiei și guvernul țării dorește să se dea în Basarabia sărbări naționale însemnate, care să înalte și să încălzească odată, mai puternic ca ori-când, sufletul poporului „moldovean” (român) din țară, pentru patria sa nouă, România mărită, de care se ține azi.

La Chișinău s'a ales un Comitet pentru pregătirea sărbării, în frunte cu I. Pr. Sfințitul Arhiepiscop Gurie. Planul sărbării e frumos și bogat. Un punct luminos al lui și care se ridică peste celelalte, este: *Desvălirea în acea zi a Statuei lui Ștefan-Cel-Mare*, în fața Bisericii Catedralei din Chișinău, — în locul monumentului Țarului răpitor pe care îl așezaseră acolo Rușii, în 1912, când s'au împlinit 100 de ani dela răpirea Basarabiei.

La sărbări vor lua parte toți fruntașii țării, Regenta, Miniștrii, școlile Universităților și tot ce Basarabia are mai ales.

Dar, — e și ua „dai”...

Nici nu s'au început bine consfăturile privitoare la sărbări, și se ridică glasuri cari prevestesc o tulburare a bucuriei de obște pe care am dorii-o cu toții în acele zile, nu numai Basarabiei, dar întregii țări.

Anume Ministrul basarabean în-culeț (liberal), și Arhiepiscopul Gurie, conchemând pe fruntași la în-tăia consfătuire a Comitetului, așa cum dănsii l'au chibzuit, — dl Pantelimon Halipa, vechiu fruntaș basarabean, nu s'a dus la ședință, spunând că dsa așa înțelege aceste consfătuiri, ca la ele să iee parte toți fruntașii basarabeni cari au avut o parte de vrednicie în jurul unirii de acum 10 ani. Ei știu ce a fost atunci, ci înțeleg cum s'ar putea sărba mai frumos azi pomenirea acelor zile. În loc de asta dsa vede chemați la sfat oameni ce habar n'au de acele vremuri, și n'au nici o legătură cu ele, ca Prefectul Poliției orașului (om trimis de aiurea

aci), apoi Prefectul județului, asemenea strein de Basarabia și de ce a fost la Chișinău atunci, apoi comandantul jandarmeriei, — și alții. Aceștia n'au loc la sfat. Lor li se va arăta ce s'a hotărât de cei chemați, pentru ca unul să dea ajutor s'au paza bunei rândueli, altul ce poate și el, atunci. Dar azi nu ei sunt chemați a plănui cum să fie.

Dacă Comitetul nu se va întocmi cum e bine și drept să fie, — dl Halipa și mulți încă din cei ce au avut bună parte la acea unire, — vor sta de-oparte, nu vor lua parte la sărbări, — așa cum n'a luat partidul-național parte la încoronare.

Așadar presemnele tulburării se văd, se vestesc.

Guvernul ar face bine să țină samă de cererile drepte ale dlui Halipa, căci ele nu-s peste putință de împlinit, — și să înlătore primejdia de a avea niște sărbări ale Basarabiei dela cari să lipsească o însemnată parte a fruntașilor Basarabiei.

Nedreptățirea

Profesorului Titus Mălaia

dela facultatea teologică greco-catolică din Gherla, a fost și dsa la Oradea-Mare la Congresul Studenților, și a vorbit tinerilor în spirit plin de românism și creștinism. Dsa e un mare apărător al neamului românesc și al legii lui creștine, — dar nu un zvăpăiat, un pușcă'n lună, ci un om de știință și de credință tare! Vorbește luminat și înțelept, dar și cu inimă deschisă românească și creștinească.

Cetim în „Pământul Strămoșesc” că pentru că a fost și dsa la Oradea, — a fost înlăturat din scaunul de Profesor de Teologie, din porunca guvernului, — și dat în judecată!

Mai cetisem ceva, o notiță încă într'o foaie, năinte de Crăciun, dar am așteptat să vedem de se adevărește știrea ori nu. N'am mai cetit nimic: Toate foile partidelor politice tac despre așa un lucru mare, ca să nu supere pe dragii lor jidani. — Va fi un proces răsunător. Il așteptăm cu dor! Căci va fi frumos.

Din alte țări.

În Grecia

s'a pregătit o lege, în puterea căreia ori ce pedepasă sub 3 luni de zile pentru vină mai ușoară, să poată fi schimbată în bani, și anume deia 30 drahme pe zi până la 2000, după felul vizei ce se preacimbă. (O drahmă e cam 2 Lei 50 bani).

Anglia

are un plan mare, pe care dacă l'ar primi și celelalte țări, — e asigurată pacea între state poate pentru multă vreme.

Va cerca să l'facă primit de Liga Națiunilor. Amănuntele nu sunt încă cunoscute, păsă nu se arată și altor state, să vadă ce zic ele la tot planul.

În Turcia

se mai pregătește o schimbare te-meinică: Să se înlătore scrișoarea turcească, grecoie și încercată, în-cât n'o pot învăța decât cei cu cap foarte bun, — și să se scrie în limba turcească cu litera noastră latină, ușor de învățat.

De necrezut...

— Biserica „Sf. Gheorghe” din Focșani, atacată și jefuită de către Jidani, ca răspuns la cele întâmplate la Oradea Mare. —

De ce tace toată lumea?

Prima următoarea scrisoare, care de n'ar fi scrisă de un medic, om de seamă și de toată seriozitatea, ar fi de necrezut. O publicăm întocmai:

Domnule Director!

Cu sufletul îndurerat vă scriu, întrucât nu văd absolut nimic prin jurnale despre cazul devastării bisericii „Sf. Gheorghe din Focșani”, de către Jidani.

Cazul este adevărat și cenzura locală cred că este cauza tăcerii generale; în tot cazul este datoria noastră să aducem la cunoștința întregii țări, acest odios fapt. Jidanii au căutat să săvârșească această mișlească faptă la Focșani, considerat ca centrul Naționalismului din România, pentru ca să dovedească faptul că ei pot ori și ce și ori unde.

Sunt implicați ca făptuitori numai oameni cu vază în Focșani între cari și un Doctor. — Doctorul Wilderman a fost în Focșani după devastare, spre anchetare.

Ne facem datoria de a anunța acest fapt, deși cred că ați aflat mai din înainte.

Eu dețin știrea dela persoane din Focșani și confirmată astăzi prin poștă.

Vaslui, la 12 Ian. 1928.

Ca deosebită stimă
Dr. Al. Popescu.

Când s'au spart ferestrele la catedrala sinagogi, cari nici nu sunt adevărate locașori de rugăciune ci mai mult un loc de adunare și necitire împotriva creștinătății, — a zberlat tot globul pământesc. Iar când Jidani atacă biserica lui Cristos (pe care și în alte țări l-au batjocorit prin violențe lor, fără a fi pedepsiți) atunci pretinzându-se că tace de mormânt, și lucrul n'are însemnătate!

Românii din Maramurăș — mulțumesc jidanilor?

„Patria” dela 15 Ianuarie scriind despre adunarea dela Sighet a Partidului național țărănesc, spune că de încheiere d. Dr. Crișan, trimisul Comitetului Partidului, a mulțumit țărănilor și cărturarilor, cari au luat parte la adunare ca să asculte pe dl Maniu (care n'a putut veni, și a venit dsa, Dr. Crișan, în numele lui). — a mulțumit și soților Sioniștilor (jidaniilor) cari au luat parte. — asigurându-l că sub stăpânirea partidului național-țărănesc va fi în această țară bine de toți, fără deosebire de neam și lege!

Mal mare răsună pe fața Românilor din Maramurăș uti ei se putea! Chiar acum când tatăl ucitelor jidani, ocrotitorii lor, a depus în acel județ de marele său bun la păduri, — trimisul unui partid politic românesc, să mulțumească celor câțiva jidani pachișni pentru că au binevoit a lua parte la adunarea partidului!

Sărac popor românesc, dar ce umiliri și batjocuri mai știți răbdai!

Români Bănățeni din România și din IUGOSLAVIA!

Abonați singura foaie românească a Românilor rămași în Iugoslavia, „NADEJDEA”. Red.: Vrsac (Vârșet), Sumadinska ulica Nr. 1. Iugoslavia.

Nu lăsați să se stingă singurul glas de apărare a Românilor rămași dincolo de hotare! Și Români din România, nu numai cei din Iugoslavia, să sprijinească, prin abonare, acest ziar mai trebuincios decât zeci de alte foi, pentru ajutorarea Neamului.

Cu arcanul — după studenții!

Guvernul, ca să sparie odată tinerimea universitară, să nu mai ceteze a se gândi la ziua ei neagră de mâne, — a pornit adevărată goană cu arcanul după studenți. Iaca ce cetim mai nou:

— În 12 Ian. au fost aduși dela București la Cluj încă 4 studenți și 1 studentă (!), sub pază militară, pentru că ar fi luat parte la spargerile de ferestri din Cluj. I'au dus la închisoarea militară.

În 13 Ian. au fost depuși în închisoarea din Cluj dnii Dr. Moldovan, Alex. Cheresturi Oltean și studenții Dunca și Iosif Dumitru, bănuți a fi „îndemnători” la tulburările studențești. Asemenea s'a dat ordin (poruncă) de arestare contra dnii Dr. Cotruș, pentru aceeași bănuială.

— Trei studenți: P. Șuvagău, Viorel Pipoș și un altul, arestați în Cluj, au început cu ceilalți soți ai lor, greva foamei, nevrând să mai mănânce, ca protest că-s ținuți închiși nevinovați! După 3 zile de foame li s'a făcut rău de au trebuit duși în spital. Tot așa studentul Fătu dela București.

Doamne, ia-i sub apărarea ta!

— Consiliul de Război (tribunalul militar) din Cluj a mai dat următoarele pedepse în 13 Ian. unor tineri (nestudenți) pentru spargerile dela Oradea: Lui Biró Badog (ungur comunist) 2 ani închisoare, lui Magyar Károly 1 lună și lui Crăciun Matei 10 zile.

De prin Moldova.

Se mai poate așa ceva?

Scriitorul Mihail Sadoveanu scrie în cel mai nou număr din revista „Țara Noastră” din Cluj, următoarele lucruri, pe cari le tipărim cu un mare semn de întrebare, că: Se mai poate azi așa ceva? Iaca ce spune dl Sadoveanu:

„În una din ieșirile mele la vânătoare, am avut prilejul să văd, chiar în această iarnă, un sat care se chiamă Cujba, — în ținutul Vasluiului. Acest sat, așezat între păduri, de șizeci de ani plătește toate birurile și șoselele (drumurile). Și nu-i legat cu nici o șosea! N'are școală, n'are biserică! Niciodată n'a intrat în el un prefect ori un doctor primar! Oamenii care-l alcătuiesc, sunt și astăzi ca pe vremea lui Decebal... Trebuie să adaog, că acest sat nu-i singurul de acest fel... Va să zică avem oameni în

afară de lume, ca acei Blajini care, în credința naivă a poporului nostru, trăesc undeva pe alt tărâm și nu știu nimic de ce se petrece în lumea noastră. N'au nici calendar și nu știu să sârbeze zilele mari. Numai în vremea sfintelor Paști — coglele ouălor încep a călători spre ei pe pârâie; și, după ce au ajuns pe tărâmul lor și le văd, înțeleg, și serbează și ei Ivierea Mântuitorului... În calendarul păgân al poporului, Paștile Blajinilor cade, mi se pare, Luni, — după Dumineca Tomii.

Așa, Blajini de aceștia sunt mulți încă pe pământul românesc!...

Știri economice.

Scadere îngrijorătoare.

Purtătorii de socoteli ai portului Brăila scot la iveală că, înainte de războiu, acest port (stație de corăbii) era cel prin care se trimiteau afară din țară cele mai multe cereale (bucate). Eșeau prin portul Brăila și plecau spre alte țări, aducând bani grei în țară:

3 milioane de tone de cereale pe an!

După războiu, împărțindu-se marile moșii și noli proprietari nemai punând cereale decât pentru trebuințele lor, marele izvor de venit bani în țară a scăzut foarte:

În 1923 s'au mai trimis abia 1 milion și 700 de mii de tone cereale prin portul Brăila, — iar:

În 1926, abia 700 de mii tone!, — în loc de 3 milioane de nainte de războiu.

Așa apoi, cerealele au încetat a mai fi aceea ce au fost pentru țară: un însemnat izvor de venit, de adus bani din străinătate în țară. Iar bunăstarea unei țări în asta stă: să aducă, prin ce vinde, mai mulți bani decât trimite ea în afară pentru ce cumpără.

NOUȚĂȚI

Parastas de 1/2 an pentru Dr. Ioan Mihu s'a oficiat la 15 l. c., în biserica ort. rom. din Orăștie, de preoții locali și mandatarul mitropolitei din Sibiu, consilierul V. Nator, membru al delegației testamentare a raposatului, care se știe că averea considerabilă a lăsat-o bisericii ort. rom. pentru scopuri școlare și culturale. Di Nator a ținut un frumoș pœgic, laudând și dând ca exemplu faptele creștinești și românești ale raposatului. A participat mult public la acest serviciu și școlile din loc. Corul mixt, condus de dl Prașia, a cântat atât la liturghie cât și la parastas.

Societatea Femeilor Române împreună cu Societatea „Principele Mircea” și orfelinatul „Lt. Răduț” din Orăștie aranjează în seara zilei de 28 Ian. a. c., o serată artistică muzicală cu plesa „La șezătoare”, licoană din popor de dl T. Bradiceanu, sub conducerea dnii S. Horceag. — Având în vedere valoarea operei, precum și scopul filantropic ce urmăresc societățile numite, onor. public este rugat a lua parte la această producțiune.

Indreptare. În numărul trecut (4) al „Libertății” a rămas pe pag. 1, coloana 3, șirul 3 de sus, o greșală de tipar care strică bunul înțeles al Scrișorii din Bănatul-sârbesc. Se spune că legea sgrară sârbescă a dat pământ numai „Slovacilor”. Tre-

bue cetit: numai Slavilor, adică popoarelor de un neam cu ei, cu Sârbi, de viță slavă, cum sunt ei înșiși Sârbi, apoi Slovenii din Bosnia-Herțegovina, Muntenegreii și Croșii. Popoarele ne-slave, ca Români, Nemți, Ungurii. — nu li s'a dat pământ.

Domnii abonați vechi

sunt rugați să afle, că numai numărul acesta și cel viitor li-se mai trimite, — apoi se oprește mersul foilă la cei ce nu au trimis plata pe anul de față. (Cei ce mai au și ceva restanță pe 1927, sunt rugați a o trimite și pe aceea).

Cei cari citeați „Pământul Strămoșesc” revista creștină a tinerilor luptători dela Iași, cumpărând-o dela chioșcarii (vânzători de foi), — să știți că nu o veți mai găsi la acela, după ce aproape toți chioșcarii au vândut cât au putut, dar banii nu i-au trimis revistei... Așa aceea a hotărât să nu li-o mai trimiță, — ci roagă pe cei ce doresc a o ceta, să o aboneze de-a dreptul pe numele lor. Scrieți după ea la: Iași, Căminul Cultural Creștin. Trimiteți și prețul ei: pe un pătrar de an 40 Lei, pe jumătate de an 70 Lei, pe 1 an 140 Lei.

Muncitorii fără lucru în aceste zile grele de iarnă, au sportit în Arad la 3000. Ei s'au dus la primărie și la Prefectură, cerând ajutor ori lucru. Starea lor e jalnică.

— Incorporarea tinerilor din contingentul 1928 se face pe data de 6 Februarie 1928.

Mulțumită publică. Comitetul filial al orfelinatului „Lt. Răduț” din Orăștie, exprimă călduroase mulțumiri onor. familii cari au binevoit să trimită pentru pomul de Crăciun al orfanilor daruri bogate (cozonaci, prăjituri, poame, bomboane, cărți și altele) precum și următorilor, cari au făcut donațiuni în bani: dna A. Dr. David, dna R. Spudercă, dna Dr. Lepșil, dș. Adamescu, prof., dș. Negrea, prof., dl prot. Domsa, dna Ieșea, dș. A. Lupan, dș. Cădea, dl Firșer, inv. câte 100 Lei și dl Sim. Damian 300 Lei.

Aurora Dr. Dobo, pres.

Dela Administrația ziarului. Aducem la cunoștința autorităților publice că nu primim spre publicare gratuită decât știri cari privesc direct interesele publicului. Publicațiile de licitații și altele cari privesc numai administrația interioară a autorităților, nu se publică decât cu plată, ca ori-ce anunț. Statui n'are nevoie de mila și grauitatea noastră, ci bugetul său prevede toate cheltuielile pe cari trebuie să le facă.

Tânăr, absolvent a 4 clase de liceu, caută ori-ce fel de ocupație coresponsătoare. Cel ce dorește a-l angaja să scrie pe adresa: Olga Vasile, Cacova p. Alud. (0) 1-2

Tânăr de 17 ani, cu 4 clase de liceu, caută post de ori-ce fel. Condițiuni avantajoase. Cel ce dorește a-l angaja să scrie pe adresa: Rezaea Marin, la dl inv. Rezaea Const. în Dâncu-mic, p. Orăștie. (0) 1-3

AVIZ! Direcțiunea Liceului „Aurel Vlaicu” din Orăștie, aduce la cunoștința celor interesați, că examenle particulare ses. Februarie, se încep la 6 Februarie 1928 și duresc până incl. 13. (0) 1-2

„Calendarul Național“ pe 1928

scos de foile noastre, s'a căutat în anul de față, pentru bogăția și frumusețea lui. Cele dintâi 15.000 de exemplare ce am tipărit, ne-au trecut toate până la 5 Ianuarie. Cererile so-site între 5—12 Ianuarie nu le-am mai putut împlini — căci în acest timp s'a tipărit al doilea rând de 5000 Calendare, și am ajuns a putea trimite și cererile mai noi.

Azi toate sunt trimise din calendarele nou tipărite.

Cei ce mai doresc a avea acest Calendar, — care e o carte frumoasă, podoabă în ori-ce casă de cetitor român, — să grăbească a trimite bani după ele, până mai avem. Altele nu vom tipări.

Vezi bogatul cuprins al Calendarului și prețul lui, — în numărul 1 (de Crăciun) al „Libertății“.

Gândul rău al Ungariei dat pe fața neîndolos.

Îngelăciunea ce Ungaria voia s'o facă pentru a se înarma în ascuns, — s'a dovedit în chip neîndolios: Cele 5 vagoane cu mitraliere, era al 10-lea (al zecelea) transport (cărucă) de arme și muniții aduse prin îngelăciune, sub cuvânt că sunt mărfuri felurite, numai „în trecere“ prin Ungaria.

Se vor lua măsuri aspre împotriva acestor neastâmpărați.

Iar ca cetitorii noștri să înțeleagă la ce anume le trebuie sute de mii de arme, — când ei nu pot ține, după legământul păcii, decât 35.000 de soldați, cari sunt înarmați cu tot ce le trebuie, — arătăm aci următoarele lucruri pe cari foile le sco-teau la iveală la 31 Decembrie ce trecu, vorbind despre Ungaria:

Foia maghiară „Magyar Hirlap“, care dă mereu fel și fel de „Sfaturi“ cetitorilor săi, — le dădea în numărul de Crăciun următorul „sfat“ cu tâlc și cu ascunziș:

„Legea îngrijirii corpului (a educației fizice), privește numai pe copiii cetățenilor unguri, — cu toate că în lege nu se spune asta hotărât“.

Iaca de ce e vorba: Ungurii au făcut, acum după războiu, o „Lege a îngrijirii corpului“, prin care toți copiii măricei (dela 15—16 ani în sus) sunt îndatorăți, sub pedepse aspre, să iee parte la „deprinderi gimnastice“ militărești, adică ca și cele pe cari le fac soldații.

Acele „deprinderi“ nu-s altceva, decât un început de „cătănie“ (de armată) unde tinerii primesc școala de rânduală militară, fac mișcări și jocuri și marșuri, ca soldații, cât liberi, cât cu bețe (cari țin locul armei), și altele.

O altă Societate la fel, zisă „de sport“, este formată pentru cei mari. Aceștia apoi, iau parte și la întreceri cu sportiștii din alte țări, dându-se la lupte de întrecere fel și fel.

Aceste „societăți“, la părere nevinovate, nu-s altceva, decât — soldații de rezervă ai Ungariei, armata ei ascunsă, despre care se poartă registre (cărți), și cari la orice clipă pot fi puși în linie de marș, ca soldați gata! Doar nițică deprindere în tragerea cu armele, — și trupele sunt gata. Ofițerii cari să le conducă, aceia sunt aievea pregătiți ca ofițeri de rezervă.

Pentru a avea arme destule și bune și muniție pe sama acestor oști ascunse, aduce Ungaria pe furis armele și munițiile ce se descoperiră.

Iacă pentru ce statele vecine (România, Iugoslavia și Cehoslovăcia, însoțite între ele) o țin mereu în ochi, — și când ar îndrăzni a face

nebulnia să se miște, toate trei acestea sar de-odată asupra ei și o vor sfârțica în trei, — săturându-o de a mai tulbura pacea vecinilor.

Cenzurat: Damian, preter.

Rectificare.

Se rectifică publicația de licitație a dreptului de vânat al Composesoratului Oraștoara de Jos, în sensul următor:

Data licitației: 30 Ian. a. c.

Prețul de strigare: 2000 Lei.

(1261) 1-1 Președ. Composesoratului

Ministerul Industrie și Comerț.

Publicație.

Se aduce la cunoștință generală că Ministerul de Industrie și Comerț ține licitație cu caracter de urgență pentru carbonizarea a cca. 22.700 m. steri lemne sfalte tăiate și fasonate în pădurea Statului Grădiștea Jud. Hunedoara precum și carbonizarea a cca. 27.800 m. steri lemne sfalte tăiate și fasonate în pădurea Statului Șibișel Jud. Hunedoara.

Ofertele închise și sigilate și întocmite în conformitate cu caetul de sarcini întocmit în acest scop, se vor înainta la Ministerul de Industrie și Comerț Direcția Exploatațiilor în regie până în ziua de 26 Ianuarie 1928 ora treisprezece.

De asemenea se vor putea înainta oferte închise și sigilate și întocmite în conformitate cu caetul de sarcini întocmit în acest scop și la Direcțiunea Uzinelor de fier ale Statului din Hunedoara, însă numai până la data de 21 Ianuarie 1928 ora douăprezece.

Ofertele vor fi timbrate cu Lei 8 și fiecare anexă un Lei pentru a nu fi deschise la registratură și deci anulate, vor avea pe plic mențiunea: „Ofertă pentru carbonizări Grădiștea Șibișel pentru data de 26 Ian. 1928 respective 21 Ian. 1928“.

Caetul de sarcini se poate vedea de cei interesați, în fiecare zi de lucru, la Direcția Exploatațiilor în Regie din Ministerul de Industrie și Comerț, între orele 11 și 13 precum și la Direcția Uzinelor Hunedoara între orele 10 și 12

Pentru conformitate: INDESCIFRABIL

Casă de vânzare. Casa sub-scrialului din Oraștie, strada Șagana 11, — se vânzare din mână liberă. — Are 4 camere, verandă închisă, bucătărie, pivniță, grădă, grădina.

Pr. Victor Păcurariu
(1258) 3-3. Oraștie.

„Insoțirea de credit“ Daneș, Jud. Târnava-mare

CONVOACARE

În înțelesul §-ului 20 din statute, membrii „Insoțirii de credit“ din Daneș, jud. Târnava-mare, se invită la

a XVIII-a adunare generală ordinară,

ce se va ține la 5 Februarie 1928, ora 14, în școala primară de stat din Daneș.

ORDINEA DE ZI:

1. Bilanțul pe anul 1927 și raportul direcțiunii despre gestiunea anului 1927.
2. Raportul comitetului de supraveghere despre mersul afacerilor și examinarea bilanțului.
3. Alegerea de suplitoare a com. de supraveghere.
4. Propuneri privitoare la distribuția venitului curat de Lei 18529.
5. Propuneri libere.

ACTIVA Contul Bilanț la 31 Decembrie 1927. PASIVA

Casa în număr	1 492 —	Părți fundamentale	72 500 —
Acții la bănci	10 186 —	Fondul de rezervă	50 362 —
Depuneri la bănci	377 587 —	Depunere spre fructificare	1,466 457 —
Imprumuturi	1 218 583 —	Venit curat	18 529 —
	1 607 848 —		1,607,848 —

DEBIT Contul Perdere și Profit. CREDIT

Interese după depuneri	201 383 —	Interese dela împrumuturi	232,762 —
Impozit către stat	3 666 —	Int. dela depuneri la bănci	47,747 —
Impozit 10% la interese de depuneri	17,002 —		
Imp. 1% cifra afacerilor	567 —		
Remunerații și chirii	23 700 —		
Spese de administrare	15 257 —		
Porto postal	411 —		
Venit curat	18 529 —		
	280.509 —		280.509 —

Daneș, la 31 Decembrie 1927.

Pompiliu E. Constantin m. p. director. Ion Bendorcean m. p. casier.

DIRECȚIUNEA:

Ioan Tilișca, m. p., președ. Nicolae Tătar, m. p., v. președ. Zaharie Cristea, 77, m. p. Iustin Medrea, m. p. Sebastian Șoneriu, m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere conturile prezente le-am aflat în deplină regulă, exacte și în consonanță cu registrele institutului, purtate corect, deci vă propunem a da absolutoral direcțiunii și comitetului de supraveghere. Daneș, la 12 Ianuarie 1928.

Ambrosie Câmpean m. p. președ. Dr. Ilarie Holom m. p. Nicolae Constantin, 59, m. p. Nic. Tilișca, 64, m. p. Ioan Gheaja, 64, m. p. Ambrosie Cristea, 341, m. p. George Dop, m. p.

AVIZ! Aducem la cunoștința Op. publică că cu data de 1 Ianuarie 1928 am preluat Vaicanizatorul „CORD“ situat în Oraștie.

Rugăm concursul Op. publică, a-vizăm totodată pe d-nii creditorilor că vărămintele să le facă sub-semnașilor proprietari.

(1259) 3-3 Țipan Nic. & comp.

VIN DIN
producție proprie.
Prima calitate, sănătos, vin vechiu, 20 hl, vin nou, Riesling 100 hl, ca 12% vinde peste tot și transporturi de 7 hl. (1264) 1-2
Văd. KELETI
Sebeș Alba

AUTO-RENAULT

Automobilul cel mai solid construit și cel mai eficient, de fabricație europeană. E durabil, cu mare putere de rezistență și economie, din cauză că consumă puțină benzină și ulei.
Plătibil în rate!
Poate fi văzut la:
„AUTO-RECORD“
M. VIZHANYÓ, (Alba-Iulia).
Singurul depozit de automobile și accesorii din județele Hunedoara și Alba.

Beția Boale de STOMAC

Cine vrea să scape de patima aceasta urcicioasă, să intrabunătățească „Antibetismul Vértess“, scutit legal, preparat de mult încercat, care desăvârșește bețivul de beuturi spirituoase. Fiind fără gust, se poate da pătimășului fără știrea sa. Mil și mil de scrieri de recunoaștință. 2 flacoane 360 lei prin ramburs.

de tot felul ca: lipsa de apetit, mistuirea grea, catarul de stomac, acraala, greața și vomarea, agărca de stomac și peste toate greutățile și slăbiciunile stomacului, se înlătură prin Esența de STOMAC „Vértess“

4 sticle 540 Lei prin ramburs.

— Spese postale și ambalaj în regie proprie. —
Farmacia la „VULTURUL ALB“ Nr. 35, Lugoj, Banat.